

การเรียกร้องเอกราชของแคว้นคาตาลูญา

The seeking of Independence of Catalonia from Spain

พล.ต. เจนสิทธิ์ คนศิลป์
Maj.Gen. Jensit Konsil
ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร
Director of the Office of Operations in Directorate of Joint Operations
นักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๖๐

บทคัดย่อภาษาไทย :

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อสืบค้นรากเหง้าปัญหาของการเรียกร้องเอกราชของแคว้นคาตาลูญา (Catalunya) รวมทั้งความเป็นมา และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียกร้องเอกราชในการแบ่งแยกดินแดนออกจากประเทศสเปน การแยกตัวเป็นเอกราช การเลือกตั้ง ๒๑ ธ.ค.๒๕๖๑ แนวโน้มและผลกระทบของการเรียกร้องเอกราช ปัญหาของคาตาลูญาที่คาดว่าจะทำให้เกิดการเรียกร้องประชามติขึ้นอีกครั้ง คือความภูมิใจในความเป็นชาวคาตาลูญา ยังเป็นกระแสชาตินิยมที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากการที่คาตาลูญาไม่กล้าดำเนินการจนถึงที่สุดในการแยกตัวออกจากประเทศสเปน ไม่มีการใช้ความรุนแรง ไม่มีประเทศใดอยู่เบื้องหลังในการสนับสนุนนี้ รวมถึงไม่มีองค์กรธุรกิจสำคัญที่เห็นพ้อง ทำให้การเรียกร้องเอกราชโดยประกาศแยกตัวออกไปอาจไม่สำเร็จ หากประเทศสเปนไม่เห็นชอบด้วย

คำสำคัญ :

๑. เอกราช
๒. ประเทศชาติ
๓. พรรคการเมือง
๔. อาณาเขต
๕. เขต

Abstract :

The purpose of this research paper is to define the root cause of the Catalan independence movements for the independence of Catalonia from Spain. This paper will cover the history, the cause of the movements, the upcoming election in December 2018, and the trend and effect of the movement that may occur. There seems to be a possible demand to conduct another referendum due the love and pride of Catalan nationalism, though the movements for Catalonia's independence tends to be unsuccessful due to the lack of internal and external support.

Key word :

- ๑. Autonomy
- ๒. Nation
- ๓. Party
- ๔. Principality
- ๕. County

บทนำ

แคว้นคาตาลูญา (Catalunya) หรือคาตาลอเนีย (Catalonia) เป็นรัฐที่มีสถานะปกครองตนเอง (Autonomy) ภายใต้ราชอาณาจักรสเปน ที่มีความเจริญมากในปัจจุบันมีพรมแดนทางเหนือติดกับฝรั่งเศสและอันดอร์รา แต่ในรอบหนึ่งร้อยปีมานี้ มีการเรียกร้องเอกราชจากสเปน โดยชาวพื้นเมืองเชื้อสายคาตาลัน (Catalan) อย่างต่อเนื่อง ครั้งล่าสุดก็คือ ๒๗ ต.ค.๖๐ ซึ่งสภาแคว้นประกาศเอกราช โดยรัฐบาลกลางของสเปนไม่ยินยอมและเข้าควบคุมแคว้นโดยตรงจนถึงปัจจุบัน แม้ว่ารัฐบาลสเปนยินยอมให้มีการเลือกตั้งสภาแคว้นใน ๒๑ ธ.ค.๖๐ แต่ยังไม่มีความชัดเจนของอนาคตของแคว้นคาตาลูญา อีกทั้งอนาคตของยุโรปที่ยังมีอีกหลายพื้นที่ที่เรียกร้องเอกราชจากประเทศแม่ และอาจได้รับอิทธิพลจากการเรียกร้องของคาตาลูญา

ความเป็นมา

ดินแดนที่เคยเป็นคาตาลูญาในอดีตเคยถูกปกครองโดยชนหลายกลุ่ม ทั้งโรมัน วิสิโกธ มัวร์ และแฟรงค์ ในปี พ.ศ.๑๘๐๑ ฝรั่งเศสสละอำนาจในดินแดนที่เรียกว่า County of Barcelona ให้แก่อาณาจักรอารากอน (Aragon) พื้นที่บริเวณนี้เรียกว่า Principality of Catalonia เต็มไปด้วยคนที่เรียกตนเองว่าชาวคาตาลัน มีภาษาสถาบันและกฎหมายเป็นของตนเอง โดยอารากอนปกครองอย่างหลวมๆ แม้เมื่ออารากอนได้รวมตัวกับอาณาจักรคาสติล (Castile) ในปี พ.ศ.๒๐๑๒ เพื่อร่วมปกครองประเทศสเปน คาตาลูญาก็ยังได้สถานะเดิมจนกระทั่ง อารากอนรวมทั้งคาตาลัน พ่ายแพ้ในสงครามสืบราชบัลลังค์สเปนให้กับจากราชวงศ์บูร์บอง (Bourbon) ของฝรั่งเศส เมื่อปี ๒๒๓๗

ความพ่ายแพ้ต่อราชวงศ์บูร์บองจนสูญเสียสถานะเดิมกลับกลายเป็นการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมของชาวคาตาลัน และวันที่นครบาร์เซโลนาถูกยึดเมื่อ ๑๑ ก.ย.๒๒๕๗ กลายเป็นวันชาติของผู้เรียกร้องเอกราช ตั้งแต่ปี ๒๔๒๙ ทั้งนี้ลักษณะการชาตินิยมของชาวคาตาลันที่ต้องการอ้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ภาษา และวัฒนธรรมของตนรุนแรงมากเมื่อยุโรปอยู่ในยุคของรัฐชาติและโรแมนติกในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ มีการจัดตั้งองค์กรและพรรคการเมืองตั้งแต่ในสมัยนั้นเพื่อเรียกร้องเอกราช

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ มีการประกาศเอกราชเองและการใช้กำลังเพื่อแยกตัวออกจากสเปนหลายครั้ง เช่น การประกาศเป็นรัฐเอกราชครั้งแรกในปี ๒๔๖๕ แต่สเปนไม่ยินยอม ต่อมาในปี ๒๔๖๙ สเปนยินยอมให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นในแคว้นคาตาลูญา กลุ่มพรรคนิยมเอกราชได้เสียงข้างมากและประกาศเอกราชอีกครั้ง แต่หลังจากการเจรจารวมขอมกับสเปน คาตาลูญาได้สถานะปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์ (Full Autonomy) เมื่อปี ๒๔๗๕

สงครามกลางเมืองสเปนซึ่งเริ่มเมื่อปี ๒๔๘๑ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสถานะของคาตาลูญาอีกครั้ง เมื่อคาตาลูญาซึ่งเข้าร่วมรบในฝ่ายนิยมสาธารณรัฐพ่ายแพ้ต่อฝ่ายชาตินิยมสเปนซึ่งนำโดยนายพลผู้เผด็จการ Francisco Franco ¹ทำให้คาตาลูญาสูญเสียสถานะไป ผู้ต่อต้านกลุ่มหนึ่งกลายเป็นฝ่ายสังคมนิยม ส่วนอีกกลุ่มลี้ภัยอยู่ในยุโรป

¹ Payne, Stanley Fascism in Spain, 1923–1977, p. 476 1999 Univ. of Wisconsin Press

หลังจากการตายของนายพลฟรังโก เมื่อปี ๒๕๑๗ สเปนเปลี่ยนแปลงกลับมาเป็นประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่ชาวคาตาลันลงมติยอมรับถึงกว่าร้อยละ ๙๐ นั้น ทำให้คาตาลันญาได้สถานะ Autonomy อีกครั้ง ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ แต่ก็ทำให้ฝ่ายชาตินิยมหัวปานกลางได้รับเลือกตั้งปกครองแคว้นต่อไป เพราะประชาชนยังพอใจ ที่การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยฝ่ายชาตินิยมนั้นเป็นไปด้วยความสงบ ประเทศกลับมาเป็นประชาธิปไตยอีกครั้ง และแคว้นมีโอกาเลือกอนาคตของตนในอนาคต บรรยากาศการค้าการลงทุนที่ดีขึ้นตามมาทำให้คาตาลันญาเติบโต และเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก กระนั้นก็ตามยังมีการเรียกร้องอัตลักษณ์ของตนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรมและการเป็นชาติ

ในที่สุด พรรค ConvergenciaUnio พรรคชาตินิยมหัวปานกลางพ่ายแพ้เลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๔๖ ต่อแนวร่วมพรรคเรียกร้องเอกราช ทำให้ฝ่ายเรียกร้องเอกราชยื่นคำร้องต่อศาลสูงขอเพิ่มการปกครองตนเอง ให้มากยิ่งขึ้น โดยให้เรียกคาตาลันญาว่ามีสถานะเป็นชาติ (nation) และให้แคว้นบริหารการเงินและการศึกษาเอง ศาลสเปนมีคำพิพากษาเมื่อปี ๒๕๕๔ ให้เป็นไปตามคำร้องนั้น การรณรงค์เพื่อสถานะ Autonomy ที่เพิ่มขึ้นปลุก กระแสรักความเป็นชาติคาตาลันญาขึ้นในหมู่ประชากรมีการทำประชามติเพื่อเรียกร้องเอกราชในปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๗ ผลคือมีผู้ลงมติถึงกว่าร้อยละ ๘๐ ต้องการเอกราช อย่างไรก็ตาม มีผู้มาลงคะแนนเสียงเพียงประมาณ ร้อยละ ๔๐ เท่านั้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ไม่มาลงคะแนนเสียงจำนวนไม่น้อยต้องการให้คาตาลันญาอยู่ร่วมกับสเปน ต่อไป

การแยกตัวเป็นเอกราช

ผลจากการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๕๘ สภาแคว้นที่เต็มไปด้วย ส.ส.แนวร่วมเรียกร้องเอกราช คัดเลือกนาย CarlesPuigdemont จากพรรค Catalan European democratic party ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของแคว้น เมื่อ ม.ค.๕๙ และได้แสดงท่าทีต่อต้านสเปนอย่างต่อเนื่อง เช่น ไม่ยอมสาบานตนเข้ารับตำแหน่งจากกษัตริย์สเปน ต่อมาเมื่อ มิ.ย.๖๐ นาย Puigdemont ประกาศจัดการลงประชามติอีกครั้งเพื่อแยกตัวเป็นเอกราช สภาแคว้น ประกาศกฎหมายรองรับรัฐบาลกลางสเปนประกาศยับยั้งการลงประชามติแต่เมื่อ ๑ ต.ค.๖๐ ก็มีชาวคาตาลัน ร้อยละ ๔๓ ไปออกเสียง และมีถึงร้อยละ ๙๒ หรือประมาณ ๒ ล้านคน จากผู้มีสิทธิออกเสียง ๕ ล้าน ๓ แสนคน ต้องการเอกราช มีผู้คัดค้านเพียงประมาณ ๑ แสนคน²

ในช่วงเดือน ต.ค.ทั้งแคว้นคาตาลันญาที่มีผู้เดินขบวนเรียกร้องเอกราชนับล้านคน ขณะเดียวกันในกรุง มาดริด เมืองหลวงของสเปนก็มีชาวสเปนและคาตาลันบางส่วน รวมหลายแสนคนเดินขบวนเรียกร้องให้คาตาลันญา รวมอยู่กับสเปนต่อไป มีการคาดการณ์ว่าหากคาตาลันญา ซึ่งเป็นแคว้นที่เจริญที่สุดของสเปนแยกตัวออกไป เศรษฐกิจของสเปนจะย่ำแย่ยับยั้งทันที เนื่องจากสเปนยังคงไม่ฟื้นตัวจากเศรษฐกิจตกต่ำ อย่างไรก็ตามคาตาลันญาก็น่าจะล่มสลายด้วย เนื่องจากบริษัทต่างชาติจะถอนการลงทุน เพราะไม่มีชาติตะวันตกชาติใดรับรองเอกราช ของคาตาลันญา

แต่ในที่สุดแคว้นคาตาลันญาก็ได้ประกาศเอกราชแยกตัวออกจากสเปนจนได้ เมื่อสภาแคว้นลงมติ ด้วยคะแนนเสียง ๗๐ ต่อ ๑๐ เสียง และมีผู้วอล์กเอาท์งดออกเสียง ๕๓ เสียง เมื่อ ๒๗ ต.ค.๖๐ ทันทีที่ฝ่ายเรียกร้อง เอกราชประกาศ นายกรัฐมนตรี Mariano Rajoy รัฐบาลกลางสเปนได้ประกาศใช้มาตรา ๑๕๕ ตามรัฐธรรมนูญ โดยให้ยุบรัฐบาลแคว้นคาตาลันญาทันที โดยให้รัฐบาลกลางปกครองแคว้นคาตาลันญาโดยตรง และสั่งให้มีการจับกุม และสอบสวนผู้บริหารแคว้น ๒๘ คนในฐานะกบฏอย่างไรก็ตาม นาย Puigdemont และอีก ๔ คนหนีไปลี้ภัย ในกรุงบรัสเซลส์ของเบลเยียม รองประธานาธิบดี OriolJunquera กับพวก ๒ คนถูกจับกุมคุมขังในกรุงมาดริด จนถึงบัดนี้³

² "Catalan government says 90 percent voted to leave Spain". CNBC. 2 October 2017.

การเลือกตั้ง ๒๑ ธ.ค.๒๕๖๑

รัฐบาลกลางสเปนยังได้สั่งให้มีการเลือกตั้งสภาแคว้นใหม่ใน ๒๑ ธ.ค.๖๑ โดยอนุญาตให้ผู้ต้องหากบฏสมัครรับเลือกตั้งโดยไม่ต้องปรากฏตนก็ได้ ไม่มีการต่อสู้ด้วยกำลังจากฝ่ายนิยมเอกราชและไม่มีชาติต่างประเทศใดรับรองสถานะชาติของคาตาลูญา อย่างไรก็ดีตาม มีหลายแคว้นที่ประกาศสนับสนุนเอกราชคาตาลูญา เช่น ฟลานเดอร์ (Flanders) ของเบลเยียม คอร์ซีก้า (Corsica) ของฝรั่งเศส ซาร์ดิเนีย (Sardinia) ของอิตาลี และสก๊อตแลนด์ของสหราชอาณาจักร

ผลของการเลือกตั้ง ๒๑ ธ.ค.๖๑ แม้ว่าพรรคที่คัดค้านการเป็นเอกราช คือพรรค Citizen จะได้ที่นั่งเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นพรรคที่มี ส.ส.มากที่สุดในสภาคือ ๓๖ คน แต่แนวร่วมพรรคที่ต้องการเอกราชยังคงครองสัดส่วนข้างมากในสภาแคว้น และได้ที่นั่งเพิ่มขึ้นด้วย โดยพรรค Juntspel Si ของนาย Puigdemont ได้ ๓๔ ที่นั่ง และพรรค Republican Left of Catalonia ของนาย Junquera ได้ ๓๒ ที่นั่ง เมื่อรวมกับพรรค Popular Unity candidacy ที่มีอุดมการณ์เดียวกันอีก ๑๐ ที่นั่ง นับว่าได้เสียงเกินร้อยละ ๕ ของ ส.ส.รวมในสภา ๑๓๕ คนมีแนวโน้มว่าสามารถจัดตั้งรัฐบาลแคว้นได้ อย่างไรก็ตาม จนถึงบัดนี้ ยังไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ เนื่องจาก ส.ส.หลายคนรวมทั้งนาย Puigdemont และนาย Junquera ไม่สามารถรับตำแหน่งทำหน้าที่ได้ ยังคงมีการเจรจาต่อรองระหว่างทุกฝ่าย และทำให้รัฐบาลกลางสเปนยังคงปกครองคาตาลูญาโดยตรงอยู่

แนวโน้มและผลกระทบ

ยุโรปตะวันตกเป็นภูมิภาคที่มีเสถียรภาพมากที่สุดภูมิภาคหนึ่งของโลก นับตั้งแต่ที่มีความลงตัวในอริปไตยและดินแดนหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ถึงจะมีการพยายามแยกตัวเป็นเอกราชอยู่บ้าง แต่ไม่เคยมีแคว้นไหนประสบความสำเร็จในการแยกตัวออกเป็นประเทศใหม่อีกเลย ต่างจากยุโรปตะวันออก เช่น โซเวียต และยูโกสลาเวียแตกเป็นเสี่ยงๆ ในทศวรรษที่ ๘๐ และ ๙๐ แม้กระทั่งในปัจจุบัน ยูเครนและจอร์เจียก็ประสบปัญหาแบ่งแยกดินแดนด้วยกำลัง มีเพียงเซคโกสโลวาเกียที่แยกประเทศเป็นสาธารณรัฐเช็กและสโลวาเกียอย่างไม่มีกรณีนองเลือด

การขอแยกตัวเป็นเอกราชในยุโรปตะวันออกที่ด้วยการใช้กำลังที่โดดเด่นคือ ความพยายามของขบวนการกู้ชาติไอริช (Irish Republican Army – IRA) แยกแคว้นไอร์แลนด์เหนือออกจากสหราชอาณาจักร และความพยายามของขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติบาสก์ (Euskadi Ta Askatasuna – ETA) แยกแคว้นบาสก์ออกจากสเปน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ การพยายามโดยใช้การลงประชามติเป็นเรื่องใหม่ที่ทำกันที่สหราชอาณาจักรไม่นานนี้ โดยสหราชอาณาจักรยินยอมให้มีการลงประชามติในแคว้นสก๊อตแลนด์เมื่อ ๑๘ ก.ย.๕๗ แต่มีผู้ลงคะแนนเสียงต้องการแยกตัวเป็นเอกราชเพียงร้อยละ ๔๔.๗ ขณะที่ผู้ไม่เห็นด้วยมีร้อยละ ๕๕.๓ สก๊อตแลนด์จึงยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักรต่อไป⁴

กรณีของคาตาลูญาเป็นการท้าทายอำนาจรัฐอย่างชัดเจน เพราะรัฐบาลกลางสเปนห้ามการทำประชามติแบ่งแยกดินแดน เนื่องจากเกรงจะมีการรณรงค์เช่นนี้ในแคว้นอื่นๆ โดยเฉพาะแคว้นบาสก์ซึ่งถึงแม้กลุ่ม ETA จะประกาศเลิกใช้การต่อสู้ด้วยกำลังแล้ว แต่ชนเชื้อสายบาสก์จำนวนไม่น้อยยังคงต้องการแยกตัวออกจากสเปนอยู่ ขณะที่แคว้นทางใต้ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมหลักทางตอนเหนือก็อาจทำประชามติขอแยกตัวเป็นเอกราชได้เช่นกันหากสเปนยินยอม

แต่การทำท้าทายอำนาจรัฐบาลกลางของฝ่ายเรียกร้องเอกราชคาตาลูญานั้นอยู่ในวิถีทางสันติ ไม่มีกองกำลังหนุนหลัง แม้ว่าการชุมนุมจะปรากฏความรุนแรงบ้าง เช่น ตำรวจสลายการชุมนุมในวันลงประชามติเมื่อ ๑ ต.ค.๖๐ มีผู้บาดเจ็บถึง ๘๕๐ คน แต่สถานการณ์ไม่บานปลาย ไม่นำไปสู่การเข้าป่าจับอาวุธสู้เหมือนในภูมิภาคอื่น ทั้งนี้เนื่องจากยุโรปมีวัฒนธรรมการเรียกร้องใดๆ ด้วยเหตุผลและสันติมาเป็นเวลานาน

³Schreuer, Milan . ["Puigdemont and Other Catalonia Separatists Report to Belgian Police". *The New York Times*. New York, US. 5November 2017.](#)

⁴["Scottish referendum: Scotland votes no to independence". *BBC News*. 19 September 2014.](#)

ทำให้ฝ่ายเรียกร้องเอกราชยังคงเรียกร้องต่อไป โดยไม่ถูกรัฐบาลกลางบีบบังคับจนเกินไป สำหรับผู้ที่ดำเนินการเกินขอบเขต ทั้งผู้ที่ประกาศเอกราชและผู้ที่ปราบผู้ประท้วง ก็จะถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ผู้ที่ผิดกฎหมายทางการเมือง เช่น นาย Puigdemont เมื่อหลบหนีออกจากสเปนก็ยังสามารถลี้ภัยในประเทศอื่นของยุโรปได้

แม้ว่าคาตาลูญ่ายังรวมตัวกับสเปนต่อไป แต่กระแสชาตินิยมจะยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ผ่านทางกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การเชียร์สโมสรกีฬาฟุตบอล F.C. Barcelona เป็นต้น การที่บาร์เซโลน่า เมืองเอกของแคว้น เป็นเมืองที่มีความเจริญสูง ทำให้ชาวคาตาลันมีความภูมิใจในความเป็นคาตาลันมากขึ้น จึงมีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตน่าจะมีการเรียกร้องขอทำประชามติอีกครั้งหนึ่ง

รัฐบาลกลางสเปนของนายกรัฐมนตรี Rajoy ไม่ได้ประโยชน์จากการรั้งคาตาลูญ่าให้อยู่ร่วมกับสเปนต่อไป เพราะคะแนนนิยมของพรรค People's Party (PP) พรรคแกนนำรัฐบาลที่มีแนวทางอนุรักษนิยมตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง จนมีความเป็นไปได้ว่าอาจสั่งให้มีการเลือกตั้งก่อนกำหนดที่เดิมวางไว้ปี ๒๕๖๓ ทั้งนี้ การที่ผู้สมัครพรรคจากส่วนกลางเสียที่นั่งในสภาท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อยๆ น่าจะทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างกลุ่มชนในสเปนรุนแรงขึ้น ปัญหาขอแยกตัวเป็นเอกราชอาจปรากฏขึ้นในภูมิภาคอื่นของสเปนในอนาคต

กระแสต้องการแยกตัวเป็นเอกราชจากรัฐบาลโดยสันติสามารถแพร่กระจายออกจากสเปนไปยังที่อื่นๆ ในสหภาพยุโรปได้ ดังที่มีเสียงเรียกร้องในหลายประเทศ เช่น แคว้น Wallonia ของเบลเยียมที่ต้องการแยกดินแดนที่มีประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาฝรั่งเศสออกมาตั้งเป็นประเทศใหม่ หรือ Veneto กับ Lombard ของอิตาลี ที่เคยทดลองประชามติเมื่อ ๒๓ ต.ค.๖๐ แล้วประชากรกว่าร้อยละ ๙๕ ต้องการแยกตัวออกจากอิตาลี อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างจากกรณีคาตาลูญ่า ที่ไม่กล้าดำเนินการจนถึงที่สุดในการแยกตัวออกจากประเทศแม่ ไม่มีการใช้ความรุนแรงสนับสนุน และไม่มีประเทศและองค์กรธุรกิจสำคัญเห็นพ้อง ทำให้ไม่น่าที่จะมีการแยกตัวออกไปเป็นผลสำเร็จ หากประเทศแม่ไม่เห็นชอบด้วย

สรุป

แคว้นคาตาลูญ่าเป็นหนึ่งในเขตการปกครองที่มั่งคั่งที่สุดของสเปน เป็นแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่ ประชาชนมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และภาษาถิ่นของตัวเอง บวกกับประวัติศาสตร์ที่ย้อนกลับไปได้ถึงยุคกลาง ทำให้ชาวเชื้อสายคาตาลัน (Catalan) จำนวนมาก มองว่าตนเองเป็นประเทศที่แยกออกจากส่วนอื่นของสเปน และมีแนวคิดต้องการเป็นอิสระจากสเปนมากที่สุด

ความรู้สึกดังกล่าว มีที่มาจากความทรงจำสมัยระบอบการปกครองแบบเผด็จการของนายพลฟรังโก ซึ่งกดอัตลักษณ์ของชาวคาตาลัน ดังที่สะท้อนอยู่ในความไม่ชอบกันอย่างรุนแรงระหว่างทีมฟุตบอลเอฟซีบาร์เซโลนา และเรียลมาดริดในปัจจุบัน

แคว้นคาตาลูญ่าถือเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของสเปนมาตั้งแต่ก่อตั้งประเทศเมื่อศตวรรษที่ ๑๕ จากการที่กษัตริย์เฟอร์ดินานด์ แห่งอารากอน และพระราชินีอิซาเบลลา แห่งกัสติล ทรงอภิเษกสมรสกัน และรวมดินแดนเป็นหนึ่งเดียว ทำให้ภูมิภาคนี้ผนึกเข้ากันเป็นรัฐเดียวกัน จนกระทั่งในศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งมีความพยายามฟื้นฟูอัตลักษณ์ความเป็นแคว้นคาตาลูญ่าขึ้นมาใหม่ ทั้งในแง่ภาษาและวรรณกรรม จนนำไปสู่การรณรงค์เพื่อแยกส่วนการปกครองและแยกดินแดน

แนวคิดชาตินิยมของชาวคาตาลัน เริ่มมีแรงกระเพื่อมมากขึ้นในปี ๒๕๕๓ หลังจากศาลรัฐธรรมนูญสเปนวินิจฉัยให้กำหนดข้อจำกัดเรื่องการอ้างความเป็นชาติของแคว้นคาตาลูญ่า ซึ่งนายโฮเซ มอนติญา ผู้นำแห่งแคว้นกล่าวว่า เป็นคำพิพากษาที่ "โจมตีเกียรติภูมิของชาวคาตาลัน" เมื่อบวกกับผลกระทบจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของสเปนแล้ว จึงยิ่งทำให้ชาวคาตาลันต้องการสิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้น

ชาวคาตาลันจำนวนมากมองว่า แคว้นที่ร่ำรวยของตนต้องแบกรับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลกลางมากเกินไปเกินกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับกลับคืน และโทษว่าเป็นความผิดของรัฐบาลกลางที่ทำให้เกิดวิกฤตหนี้สินเมื่อปี ๒๕๕๑

เมื่อปี ๒๕๕๗ รัฐบาลท้องถิ่นที่มีเสียงข้างมากจาก ๒ พรรคการเมืองที่สนับสนุนการแยกตัว ได้จัดทำประชามติซึ่งไม่มีผลผูกมัดขึ้น โดยผลที่ออกมาชี้ว่าผู้ลงคะแนนถึงร้อยละ ๘๐ เห็นด้วยกับการแยกประเทศ แต่รัฐบาลสเปนยังคงยืนยันว่าแคว้นคาตาลูญ่าไม่มีสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะแยกตัวเป็นเอกราช ส่วนการทำประชามติเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ยิ่งทำให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้น ระหว่างรัฐบาลแคว้นคาตาลูญ่ากับรัฐบาลกลางสเปน หลังจากนั้นต่อไปหากคาตาลูญ่ายังไม่กล้าดำเนินการจนถึงที่สุดในการแยกตัวออกจากประเทศสเปน อาจทำให้การแยกตัวออกไปอาจไม่ประสบความสำเร็จ หากประเทศสเปนไม่เห็นชอบด้วย

บรรณานุกรม

Cuadras-Morato, Xavier Catalonia : A New Independent State in Europe? First Published, Routledge, New York (2016) 237 pp.

Dowling, Andrew The Rise of Catalan Independence First Published, Routledge, New York (2018)

Gillespie, Richard and Caroline Gray (edit) Contesting Spain? The Dynamic of Nationalist Movements in Catalonia and The Basque Country Routledge, New York (2015) 145 pp.

Harris, Simon Catalonia is not Spain : A Historical Perspectives Create Space Independent, Barcelona (2014) 300 pp.

Minder, Raphael The Struggle for Catalonia : Rebel Politics In Spain First Published, Hurst & co, United Kingdom (2017) 256 pp.